

† MAX SERING (1857—1939)

ΥΠΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ V. DIETZE (Φραβεοργον έ./Br.)

Τὴν 12αν Νοεμβρίου 1939 ἀπέθανεν, ἐν τῇ ἐν Βερολίῳ (Dahlem) ἐπαύλει του μετὰ βραχεῖαν ἀσθένειαν, ὁ καθηγητῆς τῶν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου Max Sering.

Ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ Βισμαρκικοῦ κράτους ἤρχισε τὰς σπουδὰς του εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Στρασβούργου. Ὅπως οἱ αὐτόθι καθηγηταὶ του Schmoller καὶ Knapp ἀνῆκε καὶ οὗτος εἰς τὴν ἱστορικῆν-ἠθικῆν Σχολὴν τῆς Γερμανικῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας. Πρὸ παντὸς διεφέρετο ὁ Sering νὰ καθορίσῃ ἐπιστημονικῶς ὠρισιμένα γεγονότα, Ἐκ τούτων ἐπροχώρει ὁμως εἰς τὸν καθορισμὸν μεγάλων συναρτήσεων, τὰς ὁποίας ἐγνώριζε νὰ ἐποικοδομῇ μετὰ ἰδιαιτέρας δυνάμεως ἐν τε τῇ ἐπαγνώσει καὶ ἐκθέσει. Ὁ Sering ἐπεδίωκε, διὰ τῆς ἀσυνήθως σοβαρᾶς καὶ μετ' ἀληθοῦς πάθους ἐπιστημονικῆς του ἐργασίας, τὴν προαγωγὴν τῆς ἐθνικῆς ἐξελίξεως καὶ ἐτόνιζε—διαρκῶς περισσότερον—τὴν σπουδαιότητα ἠθικῶν αἰτημάτων διὰ τε τὴν ἐθνικὴν καὶ διεθνή ζωὴν.

Τὸ πρῶτόν του δημοσίευμα ἐπραγματεύετο περὶ τῶν πρῶσικῶν δασμῶν ἐπὶ τοῦ σιδήρου. Ἀπὸ τοῦ 1883, ὅποτε ἐταξείδευσεν ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν δι' ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς καὶ δὴ διὰ τὸν γεωργικὸν ἀνταγωνισμὸν τῆς, ὁ ἄξων τῆς ἐπιστημονικῆς δημιουργίας του περιεστράφη περὶ ζητήματα ἀγροτικά καὶ ἐποικιστικά. Ὁ Sering ἤρεύνα πάντοτε τὰ ζητήματα ταῦτα ἐν ζωντανῇ συσχετίσει πρὸς τὰ γενικὰ οἰκονομικὰ προβλήματα καὶ τὰ μεγάλα πολιτικὰ γεγονότα, πρὸς τὴν γένεσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν κοσμοκρατοριῶν. Οὕτως ἀπέβη ὁ κορυφαῖος διδάσκαλος τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς καὶ μετὰ τοῦ ὀνόματός του συνεδέοντο ὄλαι αἱ πρακτικαὶ προσπάθειαι διὰ μίαν καλῶς θεμελιουμένην ἐσωτερικὴν ἐποίκισιν. Τὸ ἐκτενὲς δημοσίευμα αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος «περὶ τῆς κληρονομικῆς μεταβιβάσεως ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας», ἐπραγματεύετο βασικά ἀγροτικά καὶ τῆς οἰκογενειακῆς καταστάσεως ζητήματα, εἰς τὸ δημοσίευμα δὲ τοῦτο συνέγραψεν ὁ ἴδιος τὸ περὶ Schleswig—Holstein τμήμα. Τὸ ἔργον τοῦτο καρπὸς μακροετοῦς ἐργασίας, ἀπετέλεσε τὸ κλασσικὸν ἔργον Ἀγροτικῆς Ἱστορίας. Ἡ καθηγεσία ἐν τῷ Βερολινεῖῳ Πανεπιστημίῳ—δπου ὁ Sering συνειργάζετο μετὰ τοῦ Schmoller καὶ Wagner—καὶ ἡ εἰς τὴν Πρωσικὴν Ἀκαδημίαν ἐκλογή του ὑπῆρξαν αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἀναγωγίσεως ταύτης.

Οἱ Schmoller καὶ Wagner ἀπέθανον κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον. Διὰ τὸν Sering διηνοίχθη πεδῖον δημιουργικῆς δράσεως ἐξ ἴσου μακρὸν ὧς καὶ τὸ προπολεμικὸν καὶ ἀσφαλῶς οὐχὶ κατώτερον καθόσον ἀφορᾷ τὸ περιεχόμενον. Διαρκοῦντος τοῦ πολέμου ἦτο προϊστάμενος τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐπισημοῦ τῶν στρατιωτικῶν καὶ ἤλθεν εἰς ἐπαφὴν ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ μὲ ὄλα τὰ εἶδη τῆς οἰκονομίας τῶν πρώτων ὑλῶν. Μετὰ τὴν ἀτυχῆ ἔκβασιν τοῦ πολέμου, δι' ἣν ἰδιαιτέρως ὁ Sering ἐκλήγη,

ἔπεισεν οὗτος τοὺς τότε κυβερνῶντας διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ καὶ σήμερον ἔτι ισχύοντος νόμου τῆς Ἐπικρατείας περὶ ἐποικισμοῦ—καρποῦ τῆς πνευματικῆς ὑπεροχῆς του καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης ἣν ἀπῆλauen ἡ προσωπικότης του. Κατόπιν ἱδρυσεν ὁ Sering τὸ Ἰνστιτούτον ἐρεῦνης διὰ τὰ ἀγροτικά καὶ ἐποικιστικά ζητήματα· τοῦτο ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του ὑπεβोधήθησεν ἐξόχως τὰς ἐργασίας τῆς ἀγροτικῆς ὑποεπιτροπῆς εἰς τὴν Γερμανικὴν Enquete τοῦ 1926—1930, τῆς ὁποίας τὴν γενικὴν εἰσήγησιν εἰς τὸ μέγα ἔργον «Die deutsche Landwirtschaft» συνέταξεν ὁ Sering, καθὼς καὶ τὰς ἐργασίας τῆς κατὰ τῷ 1930 δημιουργηθείσης «Διεθνoῦς συνδιασκέψεως διὰ τὴν ἀγροτικὴν Ἐπιστήμην», ἡ ὁποία ἐξέλεξε τὸν Sering ἀντιπρόεδρόν της. Ἡ ἀπασχόλησις τοῦ Sering μετὰ τὰ ἐποικιστικά ζητήματα καὶ μετὰ τὴν παγκόσμιον ἀγροτικὴν κρίσιν τὸν ὠδήγησεν εἰς σπουδαιότατα δημοσιεύματα περὶ τῶν μετατροπῶν τῆς ἀγροτικῆς συνθέσεως εἰς τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην, περὶ τῆς κληρονομικῆς μεταβιβάσεως ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας καὶ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπιβολῆς εἰς τὴν Γερμανίαν τοῦ σχεδίου Dawes (Deutschland unter dem Dawes-Plan). Ὁ Hindenburg ἀπένειμε τότε εἰς τὸν «Κορυφαῖον τῆς Ἀγροτικῆς Ἐπιστήμης, εἰς τὸν ἐρευνητὴν καὶ προασπιστὴν τοῦ γερμανικοῦ Ἀγροτισμοῦ» τὸ μέγα παράσημον τοῦ Ἄετοῦ.

Μετὰ τὸ 1933 ἀπασχόλησεν ἰδιαίτερος τὸν Sering τὰ νέα προβλήματα τοῦ δικαίου τοῦ ἔδαφους. Εἰς τὴν διεθνή συνδιάσκεψιν διὰ τὴν ἀγροτικὴν ἐπιστήμην ὑπέβαλεν οὗτος τῷ 1934 τὸ ἔργον «Deutsche Agrarpolitik», κατ' ἐντολὴν δὲ τῆς συνδιασκέψεως διηύθυνε τὴν ἔκδοσιν σειρᾶς δημοσιευμάτων περὶ τῆς Ἀγροτικῆς συνθέσεως ὄλων τῶν πολισμένων χωρῶν. Ὁ ἴδιος εἰργάζετο μέχρις ἐσχάτων διὰ τὴν συγγραφὴν τῆς γερμανικῆς Ἀγροτικῆς συνθέσεως, περὶ τῆς φύσεως τῆς ὁποίας πολλὰ νέα ἤλθον διὰ τῶν συμβολῶν τούτων εἰς φῶς. Τῷ 1939 ἀκόμη ἐξεδόθησαν τὰ ἔργα: «Ἡ Γερμανία ἐν τῇ γεωργίᾳ καὶ ἡ ἀγροτικὴ σύνθεσις τῶν Γερμανῶν εἰς τοὺς εὐρωπαϊκοὺς ἐποικισμοὺς τῆς ἀλλοδαπῆς». Τὴν κορωνίδα τούτων ἀπετέλεσεν ἡ ὑπὸ τοῦ Sering συγγραφείσα ἱστορικὴ εἰσαγωγή, εἰς ἣν οὗτος ἐπεξεργάσθη τὰς συσχετίσεις τῆς γερμανικῆς ἐποικιστικῆς ἱστορίας μετὰ τῶν κρατουσῶν πολιτικῶν καὶ δικαϊκῶν ἀντιλήψεων—μάλιστα καὶ κατ' αὐτὸν τὸν μεσαιῶνα—καὶ διεπίστωσε τὴν ἀνάγκην μιᾶς ἐπὶ ἠθικῶν βάσεων στηριζομένης τάξεως ἐν τῇ Μεσευρώπῃ.

Ὅπως ἡ δημιουργία τοῦ Sering ἐξικνεῖται πολὺ πέραν τῆς ἐποχῆς τῆς κατ' ἐξοχὴν ἐπικρατήσεως τῆς ἱστορικῆς Σχολῆς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας. Ἐν τῇ ἐρεῦνῃ δὲ περὶ τῆς παγκοσμίου ἀγροτικῆς κρίσεως συνεισέφερε καὶ θεωρητικῶς λίαν πρωτοτύπους ιδέας ἐν ἀναφορᾷ του πρὸς τὸν Thünen.

Ὁ Sering ἐπέδρασεν ἀποτελεσματικώτατα ἴσως διὰ τῆς ἀμέσου προσωπικῆς ἐπιβολῆς του. Ὡς ἀκαδημαϊκὸς διδάσκαλος ἐτόνωσεν ἐν τῇ μεταπολεμικῇ ἐποχῇ ἰδίως ἀναριθμήτους ἐφέδρους καὶ ἐκέρδιεν αὐτοὺς διὰ τὴν ἐπιδίωξιν μεγάλων ἐθνικῶν σκοπῶν. Μετὰ τὸν Sering ἐξέλιπε μέγας ἀληθῶς γερμανὸς διδάσκαλος· τὸ περιεχόμενον δὲ μιᾶς καὶ ἡ ἠθικὴ δύναμις τῆς δημιουργίας του θὰ ἐπενεργοῦν καὶ εἰς τὸ μέλλον.